

บทที่ 4

ระดับการเปิดเผยข้อมูล

หลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีแต่ละฉบับ จะมีการระบุแนวทางและรายละเอียดการเปิดเผยข้อมูล ผลการศึกษาในบทที่ 3 จะเสนอภาพการเปิดเผยข้อมูลแต่ละเรื่อง แต่การนำเสนอผลการศึกษาในบทนี้จะเสนอภาพรายละเอียดที่กิจการแต่ละแห่งจะเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีอย่างน้อยเพียงใด

แนวทางการศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูล

การศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูล จะนำแนวทางการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีแต่ละฉบับมาเป็นกรอบการศึกษา ถ้าหากกิจการสามารถเปิดเผยข้อมูลได้ครบถ้วนตามที่มาตรฐานการบัญชีกำหนด ถือว่ากิจการดังกล่าวเปิดเผยข้อมูลได้ครบถ้วน ซึ่งระดับการเปิดเผยข้อมูลของกิจการดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์สูง แต่ถ้าหากกิจการเปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วนระดับการเปิดเผยข้อมูลจะลดหลั่นลงไป เช่น มาตรฐานการบัญชีเรื่องนโยบายการบัญชี มีการระบุในมาตรฐานการบัญชีว่า ควรเปิดเผยข้อมูลทั้งหมด 9 ลักษณะคือ (1) วิธีการรับรู้รายได้ (2) การตีราคาสินค้าคงเหลือ (3) การตีราคาเงินลงทุน (4) ค่าเผื่อหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ (5) การบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่เสื่อมราคาได้และวิธีการคิดค่าเสื่อมราคา (6) ทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน รวมทั้งวิธีการบัญชี หรือการตัดจ่ายที่เกี่ยวข้อง (7) การแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ รวมทั้งวิธีการบัญชีที่ใช้เกี่ยวกับกำไรและขาดทุนจากการแปลงค่าดังกล่าว (8) นโยบายเกี่ยวกับเงินเลี้ยงชีพและเกษียณอายุ และ (9) การบัญชีเกี่ยวกับกำไรสะสม การจัดสรรกำไรพร้อมทั้งการเพิ่มและการลดของสำรองต่างๆ ถ้ากิจการเปิดเผยข้อมูลครบถ้วนทั้ง 9 ข้อจะได้ 9 คะแนน ถ้าเปิดเผยข้อมูล 8 ข้อจะได้ 8 คะแนน ตามลำดับ

ผลการศึกษาในระดับการเปิดเผยข้อมูล

มาตรฐานการบัญชีแต่ละฉบับจะกำหนดรายการเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลแตกต่างกัน ดังนั้น คะแนนของมาตรฐานการบัญชีแต่ละข้อจะไม่เท่ากัน เช่น มาตรฐานการบัญชีเรื่องนโยบายการบัญชี มีระดับคะแนนเต็ม 9 คะแนน มาตรฐานการบัญชีเรื่อง รายการพิเศษ มี

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

มาตรฐานการบัญชี	จำนวนตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	ระดับการเปิดเผยข้อมูล									
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ฉบับที่ 17 การบัญชีเกี่ยวกับเงินลงทุน	24	3	76.2	16.7	4.1							100.0
ฉบับที่ 21 เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้าและเหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบการเงิน	13	3	30.8	53.8	15.4							100.0
ฉบับที่ 22 สินค้าคงเหลือ	307	4	1.2	36.0	49.2	13.6						100.0

จากตารางที่ 4-1 พบว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธุรกิจใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะดังนี้

1. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 2 นโยบายการบัญชี มีหัวข้อที่จะต้องเปิดเผยข้อมูล 9 ประการ คือ

- วิธีการรับรู้รายได้
- การตีราคาสินค้าคงเหลือ
- การตีราคาเงินลงทุน
- ค่าเผื่อหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ
- การบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่เสื่อมราคาได้และวิธีการคิดค่าเสื่อมราคา
- สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนรวมทั้งวิธีการบัญชีหรือการตัดจ่ายที่เกี่ยวข้อง
- การแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ
- นโยบายเกี่ยวกับเงินเลี้ยงชีพและเกษียณอายุ
- การบัญชีเกี่ยวกับกำไรสะสม

ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ มีระดับคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจการเปิดเผยรายละเอียดไม่ครบถ้วนตามข้อกำหนดของ มาตรฐานการบัญชี จากการวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า ร้อยละ 42.6 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายบัญชีเพียงหัวข้อเดียว

2. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 3 รายการพิเศษ มีหัวข้อที่ระดับเปิดเผยข้อมูล 4 ประการ คือ

- วิธีการบัญชีของรายการพิเศษ
- ลักษณะของรายการพิเศษ
- มูลค่าของรายการพิเศษ
- ผลกระทบทางภาษีที่เกี่ยวข้อง

ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ มีระดับคะแนนสูงสุดเท่ากับ 2 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจการเปิดเผยรายละเอียดไม่ครบถ้วนตามข้อกำหนดของ มาตรฐานการบัญชี จากการวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า ร้อยละ 50.0 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการพิเศษเพียงหนึ่งหรือสองหัวข้อเท่านั้น

3. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 4 การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีมีหัวข้อที่จะต้องเปิดเผยข้อมูล 4 ประการคือ

- ลักษณะการเปลี่ยนแปลง
- เหตุผลการเปลี่ยนแปลง
- ผลต่อบำกำไรขาดทุน

ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานฉบับนี้ มีระดับคะแนนสูงสุดเท่ากับ 3 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจการเปิดเผยรายละเอียดครบถ้วนตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี จากการวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า ร้อยละ 50 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี จำนวน 2 หัวข้อ และ 3 หัวข้อ

4. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 5 กำไรต่อหุ้น มีหัวข้อที่จะต้องเปิดเผยข้อมูล 3 ประการ คือ

- ชื่อบัญชี (กำไรหรือขาดทุน)
- จำนวนเงินต่อหุ้น
- การเปิดเผยโครงสร้างเงินทุน

ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานฉบับนี้ มีระดับคะแนนสูงสุดเท่ากับ 2 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจการเปิดเผยรายละเอียดไม่ครบถ้วนตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี จากการวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า ร้อยละ 97.1 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกำไรต่อหุ้น จำนวน 2 หัวข้อ

5. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 6 การรับรู้รายได้ มีหัวข้อที่จะต้องเปิดเผยข้อมูล 5 ประการ คือ

- ชื่อบัญชี
- จำนวนเงิน
- รายละเอียด
- การเลื่อนเวลาการรับรู้รายได้
- เกณฑ์การรับรู้รายได้

ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานฉบับนี้ มีระดับคะแนนสูงสุดเท่ากับ 4 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจการเปิดเผยรายละเอียดไม่ครบถ้วนตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี จากการวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า ร้อยละ 51.2 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้รายได้ จำนวน 3 หัวข้อ

6. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 9 การบัญชีสำหรับที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ มีหัวข้อที่จะต้องเปิดเผยข้อมูล 6 ประการ คือ

- ชื่อบัญชี
- จำนวนเงิน
- รายละเอียด
- การเปรียบเทียบระหว่างงวด
- เงื่อนไขการค้าประกัน
- เกณฑ์การประเมินราคา

ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ มีระดับคะแนนสูงสุด 5 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจการเปิดเผยรายละเอียดไม่ครบถ้วนตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี จากการวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า ร้อยละ 72.0 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชี สำหรับที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ จำนวน 3 หัวข้อ

7. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 10 การบัญชีค่าเสื่อมราคา มีหัวข้อที่จะต้องเปิดเผยข้อมูล 6 ประการ คือ

- วิธีคิดค่าเสื่อมราคา
- อัตราค่าเสื่อมราคา
- อายุการใช้งาน

- จำนวนค่าเสื่อมราคา (บาท)
- จำนวนค่าเสื่อมราคาสะสม (บาท)
- ราคาทุนของสินทรัพย์ที่คิดค่าเสื่อมราคา

ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานฉบับนี้ มีระดับคะแนนสูงสุด 6 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจการบางส่วนเปิดเผยรายละเอียดครบถ้วนตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี จากการวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า ร้อยละ 28.3 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีค่าเสื่อมราคา จำนวน 4 หัวข้อ

8. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 11 หนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ มีหัวข้อที่จะต้องเปิดเผยข้อมูล 3 ประการคือ

- ชื่อบัญชี
- จำนวนเงิน
- วิธีประมาณค่าเพื่อหนี้สูญ

ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานฉบับนี้ มีระดับคะแนนสูงสุด 3 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจการบางส่วนเปิดเผยรายละเอียดครบถ้วนตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี จากการวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า ร้อยละ 60.0 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ จำนวน 2 หัวข้อ

9. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 12 การบัญชีหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด มีหัวข้อที่จะต้องเปิดเผยข้อมูล 7 ประการ คือ

- ชื่อบัญชี
- จำนวนเงิน
- ราคาทุน
- ราคาตลาด
- การแบ่งประเภทหลักทรัพย์ (หมุนเวียนหรือไม่หมุนเวียน)
- กำไรหรือขาดทุนจากการขายหลักทรัพย์
- วิธีราคาทุน

ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มีระดับคะแนนสูงสุด 5 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจการเปิดเผยรายละเอียดไม่ครบถ้วนตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี จากการวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า ร้อยละ 66.7 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด จำนวน 5 หัวข้อ

10. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 การเปิดเผยข้อมูลของกิจการที่เกี่ยวข้อง มีหัวข้อที่จะต้องเปิดเผยข้อมูล 3 ประการ คือ

- รายละเอียด
- จำนวนเงิน
- การเปิดเผยความสัมพันธ์

ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ มีระดับคะแนนสูงสุด 3 คะแนน แสดงให้เห็นว่า กิจการบางส่วนเปิดเผยรายละเอียดครบถ้วนตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี จากการวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า ร้อยละ 86.7 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของกิจการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 หัวข้อ

11. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 16 สินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียน มีหัวข้อที่จะต้องเปิดเผยข้อมูล 2 ประการคือ

- การเรียงลำดับตามสภาพคล่อง
- การแยกกลุ่มสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียน

ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ มีระดับคะแนนสูงสุด 2 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจการบางส่วนเปิดเผยรายละเอียดครบถ้วนตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี จากการวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า ร้อยละ 87.5 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียน จำนวน 2 หัวข้อ

12. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 การบัญชีเกี่ยวกับเงินลงทุน มีหัวข้อที่จะต้องเปิดเผยข้อมูล 3 ประการ คือ

- รายได้จากการลงทุน
- ข้อจำกัด
- การประเมินราคาใหม่

ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ มีระดับคะแนนสูงสุด 3 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจการบางส่วนเปิดเผยรายละเอียดครบถ้วนตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี จากการวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า ร้อยละ 79.5 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีเกี่ยวกับเงินลงทุน จำนวน 1 หัวข้อ

13. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 21 เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลังและเหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบการเงิน มีหัวข้อที่จะต้องเปิดเผยข้อมูล 3 ประการคือ

- ลักษณะเหตุการณ์
- ประมาณการ
- ปัจจัยความไม่แน่นอน

ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ มีระดับคะแนนสูงสุด 3 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจการบางส่วนเปิดเผยรายละเอียดครบถ้วนตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี จากการวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า ร้อยละ 53.8 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้าและเหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบการเงินจำนวน 2 หัวข้อ

14. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 22 สินค้าคงเหลือ หรือมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 31 สินค้าคงเหลือ (ฉบับปรับปรุงใหม่) มีหัวข้อที่จะต้องเปิดเผยข้อมูล 4 ประการคือ

- ชื่อบัญชี
- จำนวนเงิน
- รายละเอียด
- หลักเกณฑ์การตีราคา

ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ มีระดับคะแนนสูงสุด 4 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากิจการบางส่วนเปิดเผยรายละเอียดครบถ้วนตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี จากการวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า ร้อยละ 49.2 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือจำนวน 3 หัวข้อ

สรุป

การศึกษาเกี่ยวกับระดับการเปิดเผยข้อมูลเพื่อพิจารณาว่างบการเงินของกิจการแต่ละแห่งมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างละเอียดมากน้อยเพียงใด วิธีการศึกษาแปลงระดับการเปิดเผยข้อมูลเป็นระดับคะแนน ถ้าเปิดเผยข้อมูลมาก จะได้คะแนนมากขึ้น

จากการศึกษามาตรฐานการบัญชี 14 ฉบับ พบว่า การเปิดเผยข้อมูลส่วนมากจะอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีกิจการบางส่วนที่เปิดเผยข้อมูลครบถ้วนตามมาตรฐานการบัญชี